

Matisz László FÜGGETLEN ZENÉSZ

beszélgetés JUHÁSZ GÁBORRAL

A kortárs-improvizatív zenei műfajok világában létezik egy titokzatosnak tűnő irány, miáltal egyes muzikusok kikerülnek a szokásos besorolásból. Egyszer csak mindegy lesz, hogy milyen műfajban váltak ismertté, szinte már az sem fontos, hogy mely hangszereken és milyen szinten játszanak, mert nem ilyesmi alapján jegyezzük a nevüket. . . Nincsenek sokan, viszont nem egy világhírű művészt is ide, azaz kategóriákon kívülre sorolhatnánk. Egyrészt, mert a saját útjukat járták, másrészt pedig sokkal mélyebb hatást gyakorolnak műfajoktól független zenéjükkel, mint amit kissé sznob hozzáállással „szakmailag véleményezni” szokás. Jelen esetben egy – eredetileg kiemelkedő tehetségű – jazzgitárosról beszélhetnénk, aki úgy vált igazi, független művésszé, hogy előzőleg legalább harminc jelentős produkció részese volt, kizárólag élvonalbeli hazai és külföldi partnerekkel.

Juhász Gábor mindezek mellett kiegyensúlyozott személyiség; nem innovatív kísérletekkel, vagy formabontó zenei projekkel került az ismert műfajokon kívülre, ha úgy tetszik: fölé, hanem a tradíciókat is tiszteletben tartó játékaival. Ebben a tekintetben egyedülálló az ő függetlensége. Nincsenek titkok, ami van, és ami hallható, az „csak” intelligencia, szenzitivitás, emberi nyitottság, élettapasztalatokra alapozott személyes hang, azaz tiszta és őszinte zenélés.

Gábor szelíd dominanciájának következményeképp az utóbbi években már leginkább saját zenéit (szerzeményeit) játssza, változó, de mindig érzékeny partnerekkel – trió, kvintett vagy duó formációkban; lassan a negyvenedik lemezen. Ebből az a tény is következik, hogy mindig a produkció, a zene az első, nem pedig a személyes ambíció, a frontemberként való tündöklés.

A lemezmenyiség tükrében kissé meglep, amikor azt mondja, hogy kevés a zenész külső motivációja ahhoz, hogy manapság új CD-t készítsen. Belsőik persze vannak – teszi hozzá Gábor –, de kérdés, hogy ha nincsenek meg az anyagi feltételek, van-e elég „felhajtó erő”.

Beszélgetésünk során elsőként a három éve készült, 1978 című lemezre terelődik a szó:

„Volt egy pár dalom, melyek fel akartak éledni. Van olyan érzésem, mintha ezek tőlem független jelenségek lennének. Ezért lehetett olyan készítenem, hogy külső támogatás reménye nélkül is felveszem a lemezanyagot. Az is szerepet játszott a döntésben, hogy akkortájt halt meg édesanyám, emiatt egyre erősebb volt a szándék, hogy egy tematikus, a családom köré épülő zenei koncepciót valósítsak meg. Az 1978 egy fiktív évszám, melyet apró jelek mentén jelöltem ki, mint személyes aranykort, vagyis a gyerekkorom szimbolikus középpontját.

Ehhez a lemezhez olyan társakat is választottam, akik valamennyire a példaképeimnek számítanak, mint például László Attila, vagy Borbély Misi. De fontos résztvevő volt Bacsó Kristóf is (neki nem sokkal korábban halt meg az édesapja), aki akkor nagyon mélyen át tudta érezni a család-tematikával kapcsolatos elképzeléseimet. Anyám észtországi szülőfalujától a legszemélyesebb pécsi gyermekkori emlékeken át, szegedi apám kedvenc magyar nótájának megidézéséig mindent vállaltam ebben a produkcióban. Talán ez volt az első olyan zeném, amelynél különösebben nem érdekelt, hogy mások mit fognak róla gondolni. Egyébként nagyon jó visszajelzések jutottak el hozzám, főleg értelmiségi körökből; s mindenk tetejébe 2010-ben a Gramofon folyóirat kritikusaik szavazatai alapján Az Év Jazzlemeze-díjat is megkaptam ezért a munkáért.”

Muzikusoktól ritka a személyes feltárlkozás; talán kissé tartanak attól, hogy egy ilyen koncepcióval készült produkció nem lesz elég érdekes vagy szórakoztató – vetem közbe. Igen, – mondja Gábor – én is csupán médiumként éreztem saját szerepemet ebben a zenében, de van olyan, hogy az élet belép a művészetbe, ahogy például Esterházy Péterrel történt, amikor megírta az apás könyvét (a *Harmonia Caelestis*t követő *Javított kiadást*).

„Az 1978 után rögzített *Budapest* című, Gyémánt Bálinttal készített gitárduó-lemez is egy koncepció mentén jött létre. Az a tapasztalatom is befolyásolt a témaválasztásban, hogy a zenészek többsége szívesebben foglalkozik múltbéli, vagy valamilyen szempontból távolinak számító jelenségekkel, mint az »itt és most« adott viszonyaival. Húsz éve élek ebben a városban, és számos helyszín vált valamilyen okból – pozitív vagy negatív előjellel – fontossá számomra. Ezekre reagálunk a magunk eszközeivel; dallamokkal, kompozíciókkal, és nem kevés improvizációval. Például ha a Városligetre gondolok, az én fejemben az már konkrét hangnemek, akkordok formájában is megjelenik – az sem ritka, hogy egy korábbi dallam következményeként alakulnak bennem a szakmai szempontok. Nem mellesleg ennek a lemeznek szerves része két Cseh Tamás-dal is (köztük persze az emblematis csimádó szám) melyeket Bálinttal nagy egyetértésben vállaltunk.”

Végül persze érdekelt volna Juhász Gábor műfaj-, irányzat-, trend-függetlenségének háttere is; hogy tudatos-e az ebbéli – kívülről szemlélődő, személyes lényegét őrző – törekvés, esetleg technikája van hozzá, de kiderült, szó sincs ilyesmiről:

„Nem vagyok tudatosan külső megfigyelő. A hétköznapi valóság száraz tényezőitől igyekszem csak távol tartani magam; főleg mostanában, amikor minden következő lépés kérdőjeles.

Lehet, hogy tetszene egy szerzetesi létforma.”

